

CNV Vakmensen
Tiberdreef 4
3561 GG Utrecht
T.a.v. Arthur Bot

en

FNV Hertogswetering 159
3543 AS Utrecht
T.a.v. Erik de Vries

Per e-mail: a.bot@cnavkmensen.nl Erik.deVries@fnv.nl

Den Dolder, 31 mei 2018

Betreft: Opinie AkzoNobel

Heren,

Hierbij bied ik u mijn opinie aan inzake het dossier AKZONOBEL. Ik heb mij gebaseerd op openbare bronnen en de door u aangeleverde stukken.

Ik wijs erop dat ik hier mijn persoonlijke visie op het dossier geef. De inhoud en de eventuele fouten komen volledig voor mijn rekening.

Het staat u vrij deze opinie in te brengen in de nu lopende discussie.

Met vriendelijke groet

Vooraf: vraagstelling

Vanuit CNV vakmensen en FNV is mij een vraag voorgelegd inzake de opstelling van AkzoNobel in een discussie met betrekking tot een door de bonden gevraagde additionele storting in het AKZO pensioenfonds. De bonden hebben daarom gevraagd omdat zij van mening zijn dat ook de werknemers zouden moeten profiteren van de succesvolle verkoop van de chemiedivisie van het concern. Zij vragen om een additionele storting dan wel garantstelling van €500 miljoen. Ik doe in deze context geen uitspraak over de legitimiteit van het verzoek. Ik beperk mij alleen tot de analyse van het verweer dat AkzoNobel heeft gevoerd bij het niet-honoreren van dit verzoek. AkzoNobel beroept zich op het argument dat het doen van een storting strijdig zou zijn met de IFRS regelgeving en grote gevolgen zou hebben.

AkzoNobel stelt namelijk bij monde van de bestuurders De la Court en Schwalenberg het volgende:

Omdat er geen juridische basis bestaat voor het leveren van de gevraagde financiële ondersteuning – in de vorm van een achtergestelde lening (zoals verzocht door APF) dan wel in de vorm van een storting (zoals verzocht door de vakorganisaties) – zou een financiële bijdrage op vrijwillige basis moeten worden verleend. Dit zou echter conflicteren met de IFRS regels voor CDC regelingen. AkzoNobel is er door haar interne en externe adviseurs op gewezen dat een vrijwillige bijdrage van AkzoNobel – zowel in de vorm van een achtergestelde lening als in de vorm van een storting – de CDC status van de pensioenregeling in gevaar zou brengen, met als gevolg dat de pensioenregeling als een Defined Benefits (DB) regeling zou moeten worden gekwalificeerd voor accounting doeleinden. Dit zou verstrekkende gevolgen hebben voor AkzoNobel's financiële positie en slagkracht en is dan ook niet in het belang van werknemers en andere stakeholders.

De kern van het argument is dat AKZONOBEL door een onverplichte storting te doen de CDC status van het fonds in gevaar zou brengen. Als gevolg van de IFRS regels zou dat gevolgen hebben voor de slagkracht van de sponsor. Deze zou, zo stelt hij, zijn vermogenspositie sterk zien verslechteren.

Beoordeling: de rationale van IFRS in relatie tot pensioenen

De IFRS regelgeving met betrekking tot pensioen beoogt de belanghebbenden inzicht te geven in de aard en de omvang van de risico's waaraan de onderneming uit hoofde van de overeengekomen pensioenregeling is blootgesteld. IFRS als zodanig heeft geen enkele invloed op die risico's zelf. De achterliggende risico's worden namelijk bepaald door wat er tussen de werkgever en de werknemers (de sociale partners) is overeengekomen met betrekking tot de pensioenovereenkomst. In het geval van een DB regeling loopt de werkgever het risico dat hij additionele betalingen moet doen in het geval dat de beschikbare middelen bij het fonds onvoldoende zijn om aan de eerder gedane toezeggingen te voldoen. In het kader van IFRS zal de werkgever ten behoeve van de jaarrekening de aan het fonds verbonden risico's moeten kwantificeren. In het geval dat deze risico's materieel zijn, zal hij ze in de jaarrekening moeten verantwoorden. De beleggers en andere belanghebbenden

worden dan geïnformeerd over de risico's en hun omvang. Ook onder andere verslagleggingsregels moet de sponsor de belanghebbenden informeren over de aan het fonds verbonden risico's. Zelfs als de sponsor dat niet zou doen, dan zouden de beleggers zich zelf een oordeel vormen over de potentiële risico's van het fonds. Zij kunnen immers zelf ook de financiële positie van het fonds beoordelen en zij zullen dit oordeel betrekken bij de waardebeoordeling van de onderneming.

Bij een CDC regeling staat het fonds volledig los van de sponsor. De risico's met betrekking tot de waardeontwikkeling van de beleggingen en de kwaliteit en kosten van de uitvoering liggen bij de deelnemers. Onder IFRS hoeft de sponsor geen inzicht te geven in de risico's van het fonds, want het fonds is af gefinancierd en de deelnemers kunnen geen claims neerleggen bij de werkgever.

Heeft IFRS materiele effecten?

Het is niet zo dat door IFRS er iets aan de werkelijkheid – in termen van de financiële situatie van de onderneming - verandert. Ongeacht de wijze van verslagleggen zal de onderneming moeten rapporteren wat de risico's zijn. Daarenboven zullen de beleggers zich ook zelfstandig een oordeel vormen over de risico's waaraan zij als gevolg van het pensioencontract zijn blootgesteld. Met andere woorden, de beleggers kijken altijd door de gepresenteerde cijfers heen en maken zelfstandig een inschatting van de risico's. Boekhoudregels hebben nooit enig effect op de aandeelhouderswaarde van de onderneming. Wel is het zo dat door de toepassing van boekhoudregels de waarde van de onderneming – en dan vooral de getoonde winst – sterk kan fluctueren. Dat zal bij een DB regeling het geval zijn als de dekkingsgraad van het fonds onvoldoende is. Alsdan zal de onderneming een aanvullende storting moeten doen, die via de verlies en winstrekening loopt.

Van DB naar DC door IFRS?

Het is een misvatting om te denken dat IFRS de reden is dat veel ondernemingen ertoe zijn overgaan om DB regelingen om te zetten in DC regelingen. De ratio achter deze omzetting is dat de ondernemingen de kosten van de DB regelingen zagen stijgen als gevolg van de dalende rente, de volatiliteit om de aandelenmarkten, alsmede de vergrijzing. Daardoor nam het risico dat de DB regelingen te duur worden toe. Zeker in het geval dat het vermogen van een fonds in relatie tot de waarde van de onderneming zeer groot is, kan dat voor de onderneming verstrekkende gevolgen hebben. Niet de wijze van rapporteren, maar de sterk stijgende lasten en de toenemende risico's waren en zijn de oorzaken van de omzetting van de regelingen.

De regeling is leidend voor IFRS en niet andersom

Wat en hoe de werkgever ter zake van de risico's uit hoofde van de pensioenregeling verantwoordt, wordt niet door IFRS bepaald, maar door de overeengekomen regeling. Nu kent AkzoNobel een CDC regeling. Het gevolg daarvan is dat de onderneming geen risico's uit

hoofde van de pensioenregeling hoeft te rapporteren. Ze hoeft alleen maar de jaarlijkse actuariële bepaalde premie in haar jaarverslag te melden.

In het geval dat AkzoNobel om haar moverende reden zou besluiten een onverplichte bijdrage aan het fonds te geven, wordt het karakter van de regeling niet anders. Zolang als maar in de pensioenovereenkomst is bepaald dat er een CDC regeling is en zolang als het aan alle partijen duidelijk is dat de bijdrage onverplicht en eenmalig is, dan blijft de regeling ten principale intact.

De sponsor zal in haar jaarverslag uiteraard melding moeten doen van de dotatie. Die zal ofwel via de V&W lopen, in het geval van een dotatie, dan wel op enigerlei wijze ten laste gaan van de vermogenspositie. Dat zal afhangen van de wijze waarop een eventuele bijstorting/garantie wordt uitgevoerd.

Conclusie:

In haar argumentatie draait AkzoNobel oorzaak en gevolg om. Niet IFRS is leidend, maar de aard van de regeling. Omdat de regeling, afgezien van een vrijwillige dotatie/garantie, niet ten principale wijzigt, houdt het argument geen stand.